

Л. Б. 6
353

ЗАКОН

О ЈАВНИМ БЕРЗАМА

СТАТУТ И УЗАНСИ

БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА ПЕТРА К. ТАНАСКОВИЋА (Кнез Михаилова ул. Бр. 37).

958 — 1898.

ID = 512306088

Т. С. 6
353

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 45367

ЗАКОН

О ЈАВНИМ БЕРЗАМА

И

СТАТУТ

БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

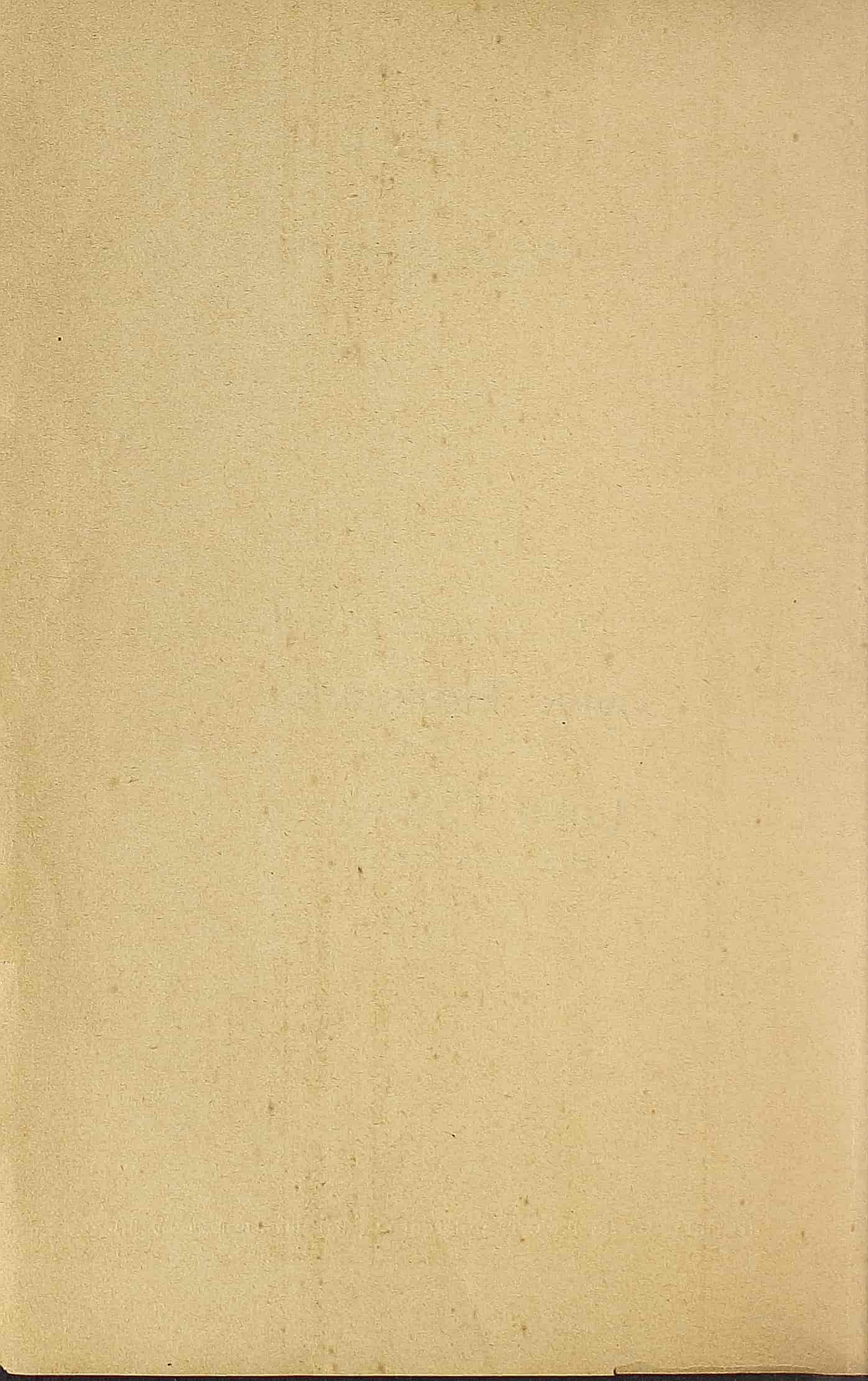
Luka Celović
BEOGRAD

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА ПЕТРА К. ТАНАСКОВИЋА (Кнез Михаилова ул. Бр. 37).

916— 1898.

ЗАКОН

О ЈАВНИМ БЕРЗАМА

6
2
7
9
14

МИ

МИЛАН ПРВИ

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ СРБИЈЕ

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина решила и да смо ми потврдили и потврђујемо

ЗАКОН

О

ЈАВНИМ БЕРЗАМА

Чл. 1.

Ради олакшања земаљске трговине, могу се у Краљевини Србији по одобрењу министру народне привреде оснивати берзе за еспапе, за хартије од вредности и разне монете. Одобрење за установљење берзе министар ће привреде дати по саслушању трговачко-занатлијског одбора онога места, где се хоће да оснује берза.

Берзе стоје под самосталном управом (берзанском управом), а под државним надзором.

Берзе, које нису постале законским путем, не смеју постојати, а они који би учествовали у

таким берзама, казниће се новчано од 100—1000 динара у корист државне благајне, или ако се каз'н не може наплатити, затвором до 30 дана.

Ову казну изрицаће дотична полицијска власт, противу које има места жалби г. министру народне привреде за петнајест дана од данс саопштења осуде.

Чл. 2.

Свака берза мора имати своја правила (статут) који ће се прописати на основу овог закона, а морају се поднети министру нар. привреде на одобрење.

Ова правила (статути) морају нарочито имати ове одредбе:

1., Каквим ће се пословима бавити берза.

2., Услове за чланове као и за посетиоце берзе.

3., Права и дужности чланова.

4., Начин како ће се набавити средства за одржање берзе.

5., Управу берзе и њене органе, начин њиховог постављања, њихова права и дужности.

6., Шта се изискује па да важе одлуке одправљања и обзнане берзине управе, а нарочито, како ће се обзнањивати правила издана на основу чл. 3. овог закона.

7., Начин за равнање и решавање спорова, који би се односили на берзанске послове (чл. 12. овог закона).

8., На шта да се употреби берзино имање у случају кад је берза престала.

9., Да чланови управе берзе морају бити српски грађани.

Како министар народне привреде, тако и управа берзе, могу доносити одлуке о изменама и допунама берзиних правила (статута), која би била одобрена, пошто овај закон ступи у живот; но ове одлуке у случају, да их управа берзе доноси, важиће само тако, ако их одобри министар народне привреде, коме се оне морају поднети на одобрење.

Чл. 3.

Управа берзе прописује у границама закона и својих статута правила о уређењу радова на берзи, нарочито одређује време рада на берзи, брине се о економним пословима берзе и у опште врши све послове, који су јој поверени у интересу цели, на коју је берза установљена.

Управа берзе одговорна је за вршење берзиних правила (статута), а нарочито за одржање мира и реда за време рада на берзи, и има право да на то употреби све нужне законске мере.

Чл. 4.

У свима управним пословима, берзе стоје непосредно под дотичном полицијском влашћу. При свакој берзи поставља се по један комисар, који има да води највиши надзор на берзи, да води надзор над вршењем свију берзиних прописа; да стаје на пут злоупотребама, а ако ове не би могао одмах спречити, онда да то отклони преко полицијске власти.

Комисар берзе мора бити присутан нарочито на свима саветовањима берзине управе, и да до решења више полицијске власти обустави све оне одлуке, које би по његовом схватању биле противне законима или правилима берзе (статута).

Комисара поставља министар нар. привреде. Противу решења надзорне полицијске власти или владиног комисара има места жалби г. министру народне привреде за 15 дана по саопштењу одлуке.

Чл. 5.

Берзу не могу посећивати:

- 1., Женскиње;
- 2., Лица, која не могу пуноважно располагати својим имањем;
- 3., Лица која се налазе под стечајем, докле год траје стечај, а и после свршеног стечаја, ако су осуђени за лажно банкротство, па им није протекло три године дана по издржаној или опрештеној казни;
- 4., Она лица која нису испунила своје обвезе из ма каквог берзанског посла, и то докле год их не испуне.
- 5., Она лица, којима је због преступа берзанских прописа, или распростирања лажних гласова, одузето право на посећивање берзе, и то докле год траје та забрана (чл. 19. овога закона).
- 6., Они који су услед судске пресуде за кажњиво дело изгубили грађанску част, и то докле год по постојећим земаљским законима не добију право на то.

Чл. 6.

Ако би у правилима берзе (статуту) било прописано, да спорове из берзанских послова произлазеће решава изборни суд, онда треба у тим правилима тачно определити:

- 1., Како ће тај суд бити састављен.
- 2., Круг његовога рада и начин како ће се пред њим поступати.

У правилима берзе може се одобрити да спорове из берзанских послова мора расправљати изборни суд, ако уговорачи нису писмено другачије уговорили.

У сваком случају да се која страна мора подвргнути суђењу берзиског суда нужно је : или да су обе парничне стране уписани као посетиоци берзе, или да су стране написмено предходно или накнадно пристали на надлежност берзиског суда.

Чл. 7.

Противу одлуке изборнога суда нема места жалби.

Одлуке изборног суда извршне су.

Чл. 8.

Ближе одредбе о извршењу одлука изборног суда, изречених у границама постојећих закона, прописане се у правилима (статуту) берзе.

Чл. 9.

Посредовање у берзанским половима врше трговачки посредници (сензали). О овим посредницима може имати у правилима (статуту) само таквих одредаба које се саглашавају са трговачким и овим законом.

Чл. 10.

Званично изналагање цене (курса) на берзи прометнутих предмета, имају да врше свакога дана по закључењу берзе чланови берзине управе под надзором берзиног комесара, и то на основу послова, које су берзини посредници закључили за време док је берза радила, и на основу по-

датака, које су они сазнали приликом вршења своје службе.

Званичну листу (цена) курса управа је дужна без оклевања објавити преко новина.

Чл. 11.

Министар народне привреде по саслушању дотичне берзине управе, одређује које се еспапе — хартије (папири) од вредности или монете могу продавати на берзи и које се смеју бележити (нотирати) у званичну листу (цена) курса.

Чл. 12.

Управа берзе одређује рокове за пречишћање (ликвидацију) и начин како се има извршити пречишћење берзанских послова.

Чл. 13.

Ако управа берзе повреди закон или берзина правила (статуте), или би била постојано немарљива у вршењу своје дужности, министар народне привреде има право да је смени, па управу берзе повери за време људима, које ће он сам наименовати. Тако исто министар народне привреде има право да нареди да се берзе затворе за време или за свагда, но ово он може наредити тек по саслушању трговачко-занатлијског одбора.

Чл. 14.

Као берзански послови сматрају се сви они, који се закључе у јавној берзанској дворани (локалу) у одређено време за рад на берзи и о оним

прометним предметима, који се на дотичној берзи смеју продавати и бележити (нотирати).

Чл. 15.

При расправљању приватних спорова, који би потицали из берзанских послова (чл. 14) нема места одбрани као да тражбина има за основ посао разлике (диференцијски посао), који би имао да се осуди као опклада или игра (§. §. 793 и 794. грађанског законика).

Чл. 16.

Берзански се послови сматрају као трговински послови.

Чл. 17.

У пословима са ручним залогома ма у којем погледу, који су послови такође берзански, важе општи прописи грађанскога законика о ручним залогома, у колико о томе не би било других одредаба у трговачком законнику. Но продаја залогe може се вршити на јавној берзи по правилима која ће се утврдити по члану 4-ом овог закона.

Чл. 18.

Ако би се показала потреба да се каква куповина или продаја има да изврши преко трговинског посредника у случају где који од уговорача не би испунио или не би био у стању да испуни своју обавезу, онда ће управа берзе наредити, како ће се при томе радити; нарочито она може наредити, да се свака таква куповина или продаја има извршити на самој берзи.

Чл. 19.

Ко прекорачи прописе о држању реда на берзи може бити кажњен новчано од 40 до 2000 дин. или искључењем из берзе за извесно време; а ова се казна изриче без обзира на то, што би, може бити, такво лице заслуживало казну и по општем казненом закону.

Искључењем из берзе може се казнити и онај посетилац берзе, који би распростирао лажне гласове о берзи.

Ове казне изриче управа берзе.

Противу осуде на новчану казну до 200 дин. или на искључење берзе до три месеца, нема места жалби; а против осуде на строжију казну може се осуђени жалити у року од 15 дана министру народне привреде преко берзиног комисара.

Изјављена жалба противу осуде на искључење из берзе не може одложити извршење осуде.

Ако министар народне привреде нађе, да је осуда на казну умесна, он не може новчану казну спустити испод 200 дин. а искључење о посеђивању берзе испод три месеца.

У правилима берзе може се прописати, да се имена оних чланова или посетилаца берзе, који у уговореноме року нису испунили своје обвезе из берзанских послова, могу по истеку тога рока јавно изложити у згради берзе.

Чл. 20.

Све новчане казне, које буду изречене по претходном члану, долазе по наплати у благајну саме берзе, а наплаћује их дотична полицијска власт на молбу берзине управе.

Да би се што пре могле створити берзе, министар народне привреде овлашћује се, да берзи из кредита даде до 4000 динара државне помоћи за прве три године њенога опстанка у име помоћи за подмирење трошкова око администрације.

Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише.

Препоручујемо заступнику министра народне привреде, Нашем министру финансије, да овај закон обнародује, а Председнику Нашега министарског Савета, министру унутрашњих дела и министру финансије, да се, у колико се кога тиче, о извршењу његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорвају.

3. Новембра, 1886. год.
у Нишу.

МИЛАН С. Р.

(М. П.)

*Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,*

Дим. Маринковић С. Р.

*Председник министар.
Савета,
Министар унутрашњих дела,*

М. Гарашанин С. Р.

Министар финансија
Чед. Мијатовић С. Р.

*Заступник
министра нар. привреде
Министар финансије*
Чед. Мијатовић С. Р.

СТАТУТ

БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ

СТАТУТ

БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ

Опште одредбе

Чл. 1.

На основу закона о јавним берзама од 3. новембра 1886. а у цели унапређења, олакшања и регулисања трговинског промета установљава се у Београду Берза.

Она ће имати свој службени назив: Београдска Берза и свој печат са истим називом и одговарајућим знаком.

Чл. 2.

Предмет промета на овој Берзи могу бити: сваковрсна роба (нарочито земаљски производи), све хартије од вредности, чије котирање буде допуштено, менице, новац звечећи и папиран, племенити метали, а тако и експедициони, магацински транспорти, осигуравајући и смештисни (антропотски) послови.

Чл. 3.

Право на посеђивање ове берзе регулише се чл. 5 закона о јавним берзама и овим статутом.

Чл. 4.

Ко је властан посећивати ову Берзу, тај може на њој имати највише до 3 (три) заступника, који ће у име и за рачун властодавца вршити берзанске послове.

Чл. 5.

Да би ко могао бити овакав заступник нужно је:

а) да и сам већ има права посећивати Берзу ову;

б) да његов властодавац поднесе и пред Управом потпише овлашћење које се мора односити на све берзанске послове и

в) да га Управа Берзе као заступника призна и огласи.

Чл. 6.

Ако Управа нађе да је све у реду примиће дотичног заступника и то одмах обзнанити; у противном случају известиће властодавца.

Чл. 7.

Право на заступање почиње од објаве па траје док Управа не обзнани да је оно престало. А ово ће она учинити одмах чим дотични властодавац уредним писменом то затражи.

Чл. 8.

Издавање оваког овлашћења не спречава властодавца, да и сâм може на Берзи радити.

Чл. 9.

Све своје обзнане Управа излаже на одређеном месту у згради Берзе, где морају стајати

недељу дана. Ну одлуке о казнама посетилаца и чланова, као и о њиховом искључењу, објављају се још и усмено на берзанском састанку, дајући уз то знак берзанским звоном.

Објаве ширег значаја штампаће Управа и у „Српским Новинама“ евентуално у органу Берзе. За штампаће објаве у интересу појединаца или његовим узроком наплаћиваће се такса.

Службене објаве државних власти дужна је Управа без одлагања објавити у форми и на начин како власт дотична наредила буде.

Састанци и посећивање Берзе; посетиоци и чланови њени.

Чл. 10.

Берзански се састанци држе у локалу, који Управа Берзе за то определи и обично сваког радног дана а у време које она одреди и у напред обзнани.

Чл. 11.

Из особитих узрока може Управа и обуставити поједине састанке, или утврђене часове састанака изменити, као што може и за поједине гране послова одредити и нарочите засебне састанке.

Ну она је дужна све то објавити на 8 (осам) дана раније, сем ванредног случаја у коме би и краћи рок био оправдан.

Чл. 12.

Почетак и свршетак сваког састанка објављује се звонењем. На 15 (петнајест) минута после свршетка даје се дужи знак звонења и ко се и

после тога знака нађе у дворани биће кажњен по пропису чл. 19. закона о јавним берзама.

Ближе одредбе о овим знацима берзанским прописаше Управа.

Чл. 13.

Управа ће одређивати време и прописиваће начин за давање знака после којег се не могу више чинити откази и друге изјаве, које се имају чинити код појединих послова берзанских.

Чл. 14.

Право посеђивања Берзе ове има сваки ко није од тога искључен чланом 5. закон о јавним Берзама и ко испуни услове о томе прописане овим статутом.

Чл. 15.

На ову Берзу може се доћи само са уредном *Берзанском картом*. Од тога се изузимају лица која по службеном положају долазе на Берзу.

Берзанска се карта издаје само ономе, кога Управа прими за *посетиоца, члана или госта Берзе*.

Пријем овај одказаће се сваком, код кога би постојао који од узрока из члана 29. ов статута.

Чл. 16.

Посетилац Берзе може постати сваки, којег Управа прими ако:

а) има услове за посеђивање Берзе по чл. 5. закона о јавн. Берзама.

б) испуни услове овог статута прописане, за посетиоце ове Берзе.

Чл. 17.

Овакав посетилац има права долазити на све састанке берзанске и тамо своје берзанске послове вршити само преко берзиних посредника. Али он нема права ни на стално место у Берзи, нити пак на активно или пасивно учешће у изборима.

Чл. 18.

Члан Берзе може постати сваки кога Управа прими ако :

- а) има услова за посеђивање берзе по чл. 5. зак. о јавним Берзама.
- б) води или јавно учествује у фирми судски протоколисаној у Србији.
- в) испуни услове овог статута за ступање у чланство.

Чл. 19.

Члановима Берзе могу постати по пријему Управе још и ортачке фирме и акционарска друштва по испуњењу потребних услова. Ну права чланства у њихово име и за њих може вршити само један члан фирме, односно управе, који на то буде опуномоћен уредним овлашћењем према члану 5 ов. статут. И за ово овлашћење вреди чл. 5, 6 и 7 ових статута.

Чл. 20.

Чланови Берзе имају права :

- а) посеђивати све берзанске састанке и на њима сами и непосредно вршити своје берзанске послове ;
- б) захтевати и добити стално место у берзанској згради ;

в) учествовати у свима скупштинама Берзе саобразно прописима овог статута;

г) бирати Управу и Берзански Суд и у опште активно учествовати у свима изборима на скупштини и на њима бити изабран.

Чл. 21.

Право чланства везано је са дужношћу примити се избора за Управу, Берзански Суд и Финансиски одбор (чл. 67 тач. г) и тамо вршити дужности за време избора. Непријем, невршење као и нетачно вршење ових дужности, повлачи новчану казну до највише 500 динара или искључење из чланства сем случаја чл. 53 и чл. 90 ов. статута.

Чл. 22.

Примљени посетиоци или чланови добијају берзанске карте од Управе, односно њеног председника сходно одлуци управиној и по предходној наплати таксе.

Чл. 23.

Карте берзанске издају се само на име и важе само за личност у њој означеној. Кад се издаје каквој фирми, мора се у њој означити она особа (чл. 19 ов. стат.) која је може употребљавати.

Ако би се берзанска карта дала на употребу ком другом лицу, она тим самим губи важност и за даље не вреди никако а њен ималац је одговоран по чл. 29 тач. 4) овог статута.

Чл. 24.

Карте посетилачке и чланске издају се по правилу на годину дана. Али ма у које се доба године издале оне важе само до краја те године.

Чл. 25.

Таксу Берзанске карте одређује Управа по свом нахођењу и потреби Берзе па је прописно обзнањује.

Ако би Управа завела и какове нарочите састанке берзанске за поједине гране послова (чл. 11 ов. стат.), онда за посеђивање истих може одредити и наплаћивати особену таксу.

Чл. 26.

Ко тражи и прими берзанску карту, тај се самим тим подвргава у свему овом статуту и осталим прописима Берзе.

Чл. 27.

Који год дође на Берзу обвезан је на захтев берзанских надзорних органа легитимирати се берзанском картом.

Од тога се изузимају лица, која по службеном положају или послу долазе на Берзу.

Чл. 28.

Свачије понашање у локалима Берзе мора бити саобразно овим правилима и осталим прописима о реду на Берзи, а у опште мирно и уљудно.

Ко би противно радио и непослушао опомене надзорника, биће одмах са Берзе удаљен.

по наредби председника односно његовог заменика или два члана Управе. Овим није искључена и примена казне из чл. 19 Закона о јавним Берзама или чл. 29 ов. стат.

Чл. 29.

Одлуком Управе могу се искључити од посеђивања Берзе посетиоци, а из чланства чланови:

1) који не испуњују своје обавезе по овом статуту;

2) код којих наступе случаји чл. 5 тач. 2, 3, 4 и 6 Закона о јавним Берзама;

3) који прекораче прописе о држању реда на Берзи, ако се за то не би казнили новчано чл. 19 Зак. о јавним Берзама;

4) који би своје берзанске карте давали другима на употребу;

5) који би распростирали лажне гласове о Берзи или ширили неистините вести, које штетно утичу на берзанске послове и стање Берзе, изумимајући случај заблуде;

6) који не би на време испунили своје обавезе из берзанских или других трговачких послова;

7) који би закључивали берзанске послове са пуномоћницима трговинских радња, знајући да их ови закључују за се а не за фирму;

8) који у виду заната, опасне, нарочито диференциске послове Берзанске врше за лица, која по закону немају права посеђивати Берзу, или за лица која неприпадају трговачком сталежу, па би се могло доказати, да их оваке операције, нарочито због тешких и несразмерних услова воде пропасти;

9) који би се иначе по нахођењу Управе, а према трговачком схватању грубо огрешили о част и углед трговачки.

Чл. 30.

Искључење из чланства природно повлачи за собом и искључење од посеђивања Берзе.

Чл. 31.

Жалбе противу искључења као и против осуда на новчану казну у случају чл. 29 тач. 3 овог статута подносе се сходно чл. 19 зак. о јавним Берзама.

Чл. 32.

Сва ова искључења и казне објављују се на Берзи по чл. 9. ов. статута. А у тежим случајевима Управа ће име искључених или кажњених забележити још и на нарочитој „Црној табли“ у Берзи.

Чл. 33.

Искључења ова трају док не истече рок одређен чл. 5 закона о јавним Берзама или предвиђен дотичном одлуком о искључењу.

Чл. 34.

По истеку ових рокова право на посеђивање, односно на чланство, не повраћа се по себи, већ се мора понова задобити као и први пут.

Чл. 35.

Управа ће водити регистре свих посетилаца и чланова Берзе у које ће бележити све промене које би наступиле.

Дотичне регистре могу разгледати посетиоци, односно чланови Берзе и тражити исправке евентуалних нетачности.

Чл. 36.

Сем посетилаца и чланова Берзу може посетити као *гост* и онај, коме Управа изда берзанску *Гостинску карту*.

Карта гостинска може бити бесплатна или не, а овлашћује госта да посети само три, један за другим следећа састанка берзанска у текућој години. Но Управа може у свако доба опозвати важност ове карте и спречити даље посећивање Берзе.

Управа може и права из овог члана пренети на председника својега.

III

Скупштина Берзе.

Чл. 37.

Скупштину Берзе ове састављају сви чланови Берзе, који су испунили своје дужности по овом статуту.

Чл. 38.

Чим се реши сазив скупштине, а најмање на (15) петнајест дана пре њеног састанка, Управа је дужна, изложити списак чланова, који имају права доћи на скупштину (према регистру из чл. 35.) Рекламације противу истог могу чинити чланови за недељу дана од прве објаве а коначно их расправља за то одређени одбор од три члана Управе.

Чл. 39.

Сваки, ко хоће да дође на скупштину, мора благовремено узети од Управе нарочиту улаз-

ницу, без које нико не може ући у скупштинску салу, изузев лица која по службеном положају или послу долазе.

Чл. 40.

Ове су улазнице бесплатне и Управа ће уз објаву сазива скупштинског, обзнанити кад се и где могу ове добити.

Чл. 41.

На скупштину могу доћи и овлашћени чланови (у које се убројавају и вршиоци члански права по чл. 19. овог статута) сами лично или послати заступника. Овај мора имати нарочито овлашћење за тај случај, чију ће форму Управа прописати.

Овакав заступник може бити само члан Берзе, који и сам има права доћи на скупштину, а заступати само једног члана.

Чл. 42.

Скупштина је *редовна* или *ванредна*.

Редовна се састаје месеца јануара сваке године а ванредна по потреби.

Чл. 43.

Скупштину сазива Управа, редовну на време а ванредну по потреби.

Ну кад год затражи једна трећина ($\frac{1}{3}$) чланова Берзе, да се скупштина сазове и написмено означи ради чега се зове, Управа је мора сазвати најдаље за 20 дана од захтева.

Ако то она не учини, скупштину може сазвати она $\frac{1}{3}$ чланова.

Чл. 44.

Дан сазива сваке скупштинне мора се објавити (чл. 9 ст.) најмање на (15) петнајест дана пре скупштине.

Уз објаву сазива мора се обзнанити и дневни ред скупштински.

Чл. 45.

Скупштини председава председник Управе, односно његов заменик. Само ванредна скупштина сазвана по чл. 43 друга алинеја бира увек себи председника.

Деловођа јој је секретар Берзе, односно његов заменик, а по потреби и друга лица скупштином одређена.

Чл. 46.

На скупштини се води записник о раду. Подписују га: председник, деловођа, пет (5) овереника од скупштине изабрани и комесар Берзе.

Списак дошавших чланова, односно њихових заступника саставиће се на самој скупштини и записнику придружити.

Чл. 47.

Скупштина је пуноважно састављена кад су на њој представљене две трећине ($\frac{2}{3}$) чланова, који могу на њу доћи (чл. 38). Ако не буде толико чланова сазива се и састаје друга најдаље за десет (10) дана и ова може радити ма колико чланова на њој било. Али ако нема ни толико чланова, да се могу извршити потребни избори, постојећа Управа ће их сама извршити између

чланова који су имали права на скупштину доћи (чл. 38.).

Чл. 48.

На скупштини сваки члан има само један глас.

Све се одлуке доносе јавним гласањем и простом већином гласова. При једнакој подели решава страна на којој је глас председавајућег.

Само гласање за изборе је тајно (листама) и при једнакој подели гласова решава коцка.

Чл. 49.

Скупштина може решавати само о предметима, који су објављени у дневном реду. У овај накнадно (чл. 44) могу се уврстити још само они предлози чланова (чл. 38.) који се не односе на предмете из објављеног дневног реда, али се Управи поднесу бар десет (10) дана пре састанка. Овакове предлоге Управа мора објављивати одмах по пријему.

На самој скупштини могу се формулисати и подносити сви предлози, који се односе на саме предмете из дневног реда већ објављеног, или на састав дневног реда за идућу скупштину.

Чл. 50.

Скупштини је делокруг:

а) бирање 5 подписника протокола, који су уједно и бројачи гласова, као и бирање председника у случају чл. 45. —

б) бирање чланова Управе и Берзанског суда.

в) решавање о задужењу Берзе, као и о престанку њеном, (чл. ст. 193 алинија 2.)

г) бирање једног финансиског одбора од три (3) лица.

д) разматра извештај финансиског одбора о рачунима и Управе о стању Берзе и даје разрешницу Управи и финансиском одбору.

IV

Управа и њени органи.

Чл. 51.

Берзом и њеним пословима управља одбор од десет (10) лица, који носи назив:

Управа Београдске Берзе.

Чл. 52.

Чланство у Управи је обавезно и почасно, по томе бесплатно звање.

Чл. 53.

Чланови Управе бирају се на две (2) године између оних чланова Берзе, који су српски поданици и живе у Београду. Сваке године иступају из Управе 5 чланова њених, који су одслужили двогодишњи рок.

Овако иступели чланови могу се понова бирати, али тада нису обавезни примити се избора.

Ако би наступио случај примене чл. 13 одељ. 1 зак. о јавним Берзама, онда ће се при новом избору уједно одредити и начин отпочињања овог иступања.

Чл. 54.

Управу бира скупштина Берзе, сем случаја из чл. 47 in fine.

Сваке године скупштина новим избором попуњава места иступелих чланова Управе по чл. 48.

Случајно упражњена места чланова Управе скупштина попуњава допуњујућим избором. Изабрани за овако упражњено место иступа онда, када би иступио, и онај на чије је место он изабран.

Чл. 55.

Кад би се упразнио већи број места у Управи, ова може у свако доба наредити допуњујуће изборе, али их мора одмах наредити чим би се упразнила четири (4) места.

Чл. 56.

Изабрана Управа прву своју седницу држи одмах после избора. Тада се конституише и бира из своје средине председника и подпредседника. Поново бирање истих личности допуштено је.

Овако извршен састав Управе одмах се доставља надзорној власти и објављује прописним начином.

Чл. 57.

Председник руководи све послове Управе и стара се о извршењу свих одлука њених.

Чл. 58.

Председника одсутног замењује у свему подпредседник а овога члан којег остали присутни чланови Управе изаберу.

Чл. 59.

Седнице Управе сазива по потреби или на писмени захтев три (3) члана Управе, председник

односно његов заменик. Позив за седницу мора се доставити свима члановима у месту.

Чл. 60.

Седница Управе је пуноважна кад су поред председавајућег присутна најмање још четири члана

Само за пленарну седницу о конституисању Управе (чл. 56) нужно је присуство најмање осам чланова, рачунајући ту и председавајућег.

Чл. 61.

Сви закључци у седницама доносе се простом већином гласова. У случају равне поделе гласова, решава страна на којој је председавајући. Само у пленарној седници (чл. 56. и чл. 60. алинеја 2.) избори се врше тајним гласањем (листама) и апсолутном већином гласова, евентуално ужим избором. Ако се код овога гласови поделе, решава коцка.

Чл. 62.

На свакој седници води се записник, који подписују: председавајући, сви чланови, деловођа и комесар Берзе. Подпис комесаров значи одобрење дотичних одлука, сем ако он одмах и нарочито изјави да их обуставља од извршења или узима *ad referendum*.

Чл. 63.

Сва писмена и објаве, што их Управа издаје морају носити подпис председника и секретара Берзе односно њихових заменика, а уз то и печат Берзе.

Само исправе, које садрже какве имовинске обавезе за Берзу морају поред реченог носити још и подпис једнога члана Управе.

Чл. 64.

Да би одлуке, наредбе и остале уредбе Управе имале важности, нужно је да су испуњени сви прописи закона и овога статута, како у погледу њихове садржине и спољне форме тако и у погледу начина и места њиховог доношења и објављивања.

Чл. 65.

Управа врши ове послове:

- 1) Представља и заступа Берзу у свима њеним пословима.
- 2) Пази да се закон, статут и сва правила тачно испуњују и врше.
- 3) У границама закона и статута прописује правила о уређењу и вршењу свих послова берзанских.
- 4) Издаје по потреби правила за неберзанске послове, који се на Берзи врши, или се на њу односе — продаје, заступање и т. д.
- 5) Одређује место и време берзанских састанака.
- 6) Решава, ко може постату посетилац, члан и гост Берзе и наређује издавање дотичне берзанске карте.
- 7) Решава о казни и искључењу чланова и посетилаца,
- 8) Решава и на одобрење подноси измене статута.
- 9) Решава о котирању хартија од вредности.

10) Одређује рокове и начин ликвидације (аранжман) берзанских послова.

11) Опредељује и објављује курсеве на Берзи. Зато ће прописати и нарочити правилник који одобрава Министар Народ. Привреде.

12) Сазива скупштине Берзе и стара се о извршењу потребних избора, као што одређује и поступак око бирања.

13) Стара се о раду берзанског Суда и брзом и правилном извршивању његових наредба и одлука.

14) Отвара и обзнањује стечаје за места берзанских сензала, прима их, одређује и обзнањује им награду води надзор над њима и прима помоћнике њихове.

15) Бира и поставља судског берзанског извршиоца и надзирава рад његов.

16) Управља имаовином Берзе и стара се о прикупљању прихода и подмирењу расхода њених. Рачун о свему томе полаже финансиском одбору.

17) Брине се о одржању примерног реда на Берзи.

18) Поставља и отпушта чиновнике и служиоце Берзе.

19) Даје мишлења, која би од ње власти тражиле, као што се и сама обраћа њиме и корпорацијама за обавештење и т. д.

20) У опште врши све остале послове, који су јој законом, статутом и осталим правилима поверени у интересу цели ради-које је и Берза установљена.

Чл. 66.

Управа ће сама прописати и Министру Народне Привреде на одобрење поднети правилник

о ближем определењу својег деловања и поступања. Њиме она може омање и административне послове пренети на председника са секретаром.

Чл 67.

Управа има свој биро састављен од секретара Берзе и потребног броја помоћног особља. Секретар је деловођа на седницама Управе и на скупштинама. Он се стара о уредном и брзом отправљању канцелариских послова. У случају да је спречен, Управа му одређује заменика.

Секретар односно његов заменик, може вршити и дужност и деловође берзанског Суда ако за то има услове (чл 101) и Управа га на то овласти. Ближе одредбе о својем бироу, чиновцима и служиоцима прописује Управа.

V

Финансиски одбор.

Чл. 68.

Дужност је финансиског одбора да најмање један пут месечно прегледа књиге и стање Берзе; да на крају сваке године подноси скупштини извештај о целокупном стању Берзе и предлог о издавању разрешнице управном одбору.

VI

Берзански сензали.

Чл. 69.

Посредовање у берзанским пословима (чл. 14. зак. о јавним берзама) могу вршити само за-

клети берзански сензали. Сензали полагају заклетву пред свештеником у присуству председника, дежурног члана, комесара и секретара Берзе. Број ових одређује сама Управа према потреби Берзе.

Чл. 70.

Берзански сензал може бити онај који се по §. §. 51 и 52 трговач. законика може у опште бавити посредовањем.

Чл. 71.

Управа ће према потреби расписивати стечај за сензалска места на Берзи и примати пријаве са документима.

Оном кандидату који има услове чл. 70 и буде у стању свој позив вршити, како захтевају интереси берзанског саобраћаја и сходно свим берзанским прописима, допустиће се да на Берзи посредује.

Чл. 72.

Права берзанских сензала су :

1) Да само они могу вршити посредовање у берзанским пословима.

2) Да за посредовање могу узимати уговорену или одређену награду.

3) Да само они могу вршити наређене јавне продаје на Берзи и за то узимати награду коју Управа одреди. О свему томе Управа ће прописати правила а одобриће их Министар Народне Привреде по чл. 17 закона о јавним Берзама и овом статуту.

4) Да на Берзи могу држати помоћнике по прописима овог статута и осталим правилима.

Чл. 73.

Величину свих ових сензалских награда Управа ће објављивати.

Чл. 74.

Поред општих дужности сваког посетиоца, берзански сензал дужан је још:

1) За све време сваког берзанског састанка или по распореду који би Управа за сензале начинила, бити присутан на њему или се постарати да га заступи који други берзански сензал, који није дежуран и чије ће име јавити Управи. Ако би овако заступање трајало дуже од недеље дана мора се за то имати одобрење Управе. Но ако не би било другог сензала Управа ће му одредити заменика.

2) Посредовање вршити приљезно, обазриво, тачно, верно и часно, брижљиво избегавајући све што би могло поколебати веру у његову непартаичност и у достоверност исправа које он издаје.

3) Посредовање вршити лично у колико га помоћник не може заменити (чл. 77).

4) У тајности чувати налоге преговоре и закључке о повереном му послу у колико противно налогодавац није одобрио или неизискује сама природа ствари.

5) Казати име својега налогодавца ако противна страна то тражи. Но овом може и не учинити ако је од налогодавца добио нужно покриће за дотични посао.

Недобије ли то покриће, одговоран је лично ономе, са којим је посао закључио, за штету коју би овај имао отуда што је посао кривицом ње-

говом закључен са лицем, које није давало подпуну сигурност.

6) Не бити прокурист или помоћник каквог трговца нити члан управног или надзорног одбора каквог акционарског друштва.

7) Не удруживати се са другим сензалима у цели заједничког вршења посредовања у берзанским пословима. Но по овлашћењу налогодавца може поједине послове посредовати заједнички са другим сензалима.

8) Не примати налоге од лица која нису чланови или посетиоци Берзе, изузев државна надлештва.

9) Не посредовати у пословима са недопуштеним вредностима, или о којима постоји основана сумња, да их налогодавац закључује само привидно или ради оштећења других лица.

10) Не закључивати за се никакве берзанске послове ни под својим ни под туђим именом.

11) Не вршити наплате или исплате за рачун свога налогодавца нити јемствовати за испуњење уговора чије је закључење посредовао.

12) На српском језику водити дневник, пагиниран, прошивен и надлежним судом потврђен у коме ће редом по текућим нумерама и дан по дан, а без празних међупростора, мрљања, уметања и надметања, скраћивања и радирања уписивати сваки берзански посао који закључи, назначивши уговарајуће стране, садржај закљученог уговора и све услове истога, а нарочито код продаја: врсту робе, количину, цену, доба и начин лифEROвања. Но ако је посао између чланова ван Берзе закључен, мора то назначити како у дневнику тако и у закључници.

Сензал не може ово уписивање послова вршити једновремено у више разних Дневника нити може почети уписивање у нови док стари не попуни. Ово констатује Управа.

Текући Дневници сензала стајаће и чуваће се у Берзи под његовим кључем а попуњене предаваће Берзи.

13) По закључку сваког берзанског састанка, све свршене послове завести у Дневник и одмах закључнице исписати и уговорним странама предати.

Закључнице морају носити једнаку одговарајућу нумеру дневника и бити састављене у форми коју Управа пропише.

Ако би једна страна одбила пријем закључнице или одказала подпис исте, сензал је дужан о томе одмах извести другу страну.

На захтев страна сензал је дужан уз награду и касније им давати овакове преписе закључница из дневника, које ће тада он сам оверавати, а показивати им дотична места и у самом Дневнику.

14) Ако сврши продају или куповину какове робе по проби, дужан је ову рад распознавања тачно обележити, и чувати док се уговор не изврши, сем ако су саме партаје изјавиле да то не траже или по природи робе то није нужно.

Ближа правила о чувању проба прописује сама Управа.

15) Прилежно, савесно и уредно помагати Управи при сазнавању свега што се на Берзи ради и при нотирању курсева.

16) Положити кауцију колико Управа буде одредила.

Чл. 75.

Управа одређује највећи број помоћника које сваки сензал може имати на Берзи.

Чл. 76.

Помоћник сензала може бити онај који је у праву посећивати Берзу и којег Управа за таковог призна и прими.

Сензал мора предходно јавити Управи име помоћника, кога би хтео на Берзу узети, тражећи одобрење за то и гарантујући за њ'. И одпуштање помоћника мора се јавити Управи само ради знања.

Чл. 77.

Помоћник сензала не може закључивати берзанске послове већ само примати налоге за свога шефа и указивати му друге помоћи.

Чл. 78.

И за ове помоћнике важе правила из чл. 74 тач. 4, 6, 7, 8, 9, 10 и 11 ов. статута у колико се она могу и на њих односити.

Чл. 79.

Имена сензала и њихових помоћника објављује се и стално стоје на угледу записана у дворани Берзиној. Они могу вршити своје послове од дана објаве.

И престанак њихове функције мора се објавити.

Чл. 80.

Помоћника сензала и у томе својству његовом може Управа свагда искључити са Берзе кад то за потребно нађе.

Чл. 81.

Сензал пак губи право посредовања на Берзи односно посеђивања исте кад неиспуњава своје дужности из чл. 74, односно кад наступе случајеви члана 29 ов. стат.

Сем овога Управа може по свом нахођењу учинити кораке и ради примене § 56 трг. законика у коме случају дотични сензал губи и право рада на Берзи.

Чл. 82.

Управа ће водити регистар сензала и њихових помоћника у који ће заводити и све наступиле промене. Овај регистар могу разгледати сви чланови и посетиоци Берзе.

VII

Берзански Суд.

А. — Делокруг и надлежност Берзанског Суда.

Чл. 83.

На овој Берзи постоји стално избрани Суд Београдске Берзе. Ово је његов службени назив, који ће бити урезан и на његовом особеном печату.

Чл. 84.

Сви спорови, који би произишли из берзанских послова на овој Берзи закључених, морају се извиђати и пресуђивати пред овим Берзанским Судом и то : кад се воде између лица, која су у време закључења спорнога посла или у време тужбе била записана (чл. 35) као чланови

или посетиоци ове Берзе, а не буду написмено уговорила надлежност којег другог Суда.

Чл. 85.

Суд овај надлежан је још за суђење свих спорова о трговачким пословима, који би се могли вршити на овој Берзи, ако су парничари предходно или накнадно написмено и изрично пристали на надлежност овог суда, па ма да послови ови нису на овој Берзи закључени.

Чл. 86.

Сваки који ступи у оне послове, за чије је суђење надлежан овај Суд, самим тим пристаје на све прописе овога статута о Берзанском Суду и извршењу његових одлука.

Б. -- Избор Судија и Састав Суда.

Чл. 87.

Берзански Суд састоји се из двадесет четири (24) члана који се зову изборне судије.

Број овај може Управа по потреби повећати или смањити.

Но ако би се у течају године смањио број чланова за половину Управа ће сазвати скупштину ради попунења тих места.

Чл. 88.

Изборне судије бира сваке године редовна скупштина Берзе између оних чланова њених који су српски поданици и стално живе у Београду, а имају најмање 25 година и могу долазити на скупштину. Но за избране судије не могу се бирати чланови Управе, Финанциског одбора и помоћници сензала, као ни она лица која због каквог

ФИЗИЧКОГ НЕДОСТАТКА НЕ БИ МОГЛА ВРШИТИ СУДИСКУ ДУЖНОСТ.

Чл. 89.

Ове избране судије морају се примити чланства у избраном суду (чл. 21) које је почасно и по томе бесплатно звање.

Но неморају се примити они који судиску дужност не би могли вршити из каквог узрока, који би Управа као извињујући уважила.

Чл. 90.

Поновно бирање за судију допуштено је, али се тада избрани немора примити избора.

Чл. 91.

Ако би избрани судија престао бити члан Берзе он самим тиме престаје бити и члан Берзанског Суда.

Чл. 92.

Избране судије деле се у три (3) секције од којих свака има 8 чланова.

Свака секција ради по 15 дана, према распореду дежурства. Но сваки спор о коме је већ држано већ рочиште пред члановима једне секције, мора се пред овима и довршити, па ма да је прошао рок дежурству или и сам рок избора.

Чл. 93.

Деобу у секције и распоред њихова дежурства врши Управа према природи послова и стручности чланова Суда.

Само судије избране допуњујућим избором по члану 87 став 3. овог статута ступају на ме-

ста и у секције за које су и биране и одмах по избору.

Резултат свега тога објављује се.

Чл. 94.

Свака дежурна секција мора бити подпуна (8 чланова) иначе је председавајући Управе коцком попуњава члановима секције која по реду дежурства за њом долази.

Листа чланова дежурне секције стоји објављена на Берзи за време њенога дежурства.

Чл. 95.

За извиђање и суђење свакога спора образује се Суд од пет (5) чланова. Ови се бирају коцком између чланова подпуне дежурне секције који сами вуку коцку.

Вучење коцке руководи председавајући Управе позивајући да присуствују парничари и Комесар Берзе. Но ако ко од ових не би позиву следовао извршиће се вучење коцке без дотичног.

Чл. 96.

Овако изабрани колегијум бира из своје средине себи председника. Ако се чланови колегијума не би могли сложити председавајући Управе именује једнога од чланова колегијума за председника.

Чл. 97.

Ако би се за време извиђаја у колегијуму упразнило место судије бира се на његово место један од заосталих не изузетих чланова дежурне секције по чл. 95.

Чл. 98.

Изузећа против судија могу се чинити само пре вучења коцке по чл. 95. Места овако изузетих судија попуњавају се по чл. 94. и онда се тек коцка вуче.

О изузећу судија решавају остале не изузете судије дежурне секције, ако их имаде најмање три и то одмах, ако нема ни толико не изузетих, онда о изузећу решава Управа Београдске Берзе што пре.

У оба случаја ова решавања о изузећу извршна су.

Чл. 99

Изузећу судија има места:

- 1) Ако је лично интересован у спору.
- 2) ако су у спору интересовани: његова супруга, заручница, кум крштени или венчани, пушила или лица са којима је род по крви у правој линији до ког било у побочној до четвртог а по тазбини у правој линији до трећег степена закључно.
- 3) ако је са заступником којег парничара род по крви у правој линији до четвртог, у побочној до трећег а по тазбини до другог степена закључно;
- 4) ако је са парничаром у великом пријатељству или не пријатељству
- 5) ако је у спорном предмету био сведок, вештак, заступник или посредник.

Чл 100.

Изузећа могу чинити парничари (чл. 118) а судије дежурне секције морају се сами јавити за изузеће у случајевима чл. 99 тач. 1, 2 и 5.

Чл. 101.

Управа Берзе поставља по потреби једнога или више секретара Берзанског Суда, који могу бити правници.

Секретар Берзанског Суда вршиће дужност деловође судског и све остало што је по овом статуту потребно за суђење каквог спора и вршење функције овог Суда.

Исти положај има и деловођа одређени по чл. 67 тач. 3 ов. ст.

В. — Поступање код Берзанског Суда.

Чл. 102.

Тужба се подноси писмено у довољном броју екземплара секретару Берзе

Чл. 103

Тужба мора бити јасна и подпуна а мора јој бити приложен и оригинал писмена, о надлежности судској ако се на међусобном уговору заснива надлежност берзанског суда.

Чл. 104.

Чим прими уредну тужбу деловођа извештава председника Управе. Председник одређује рочиште што пре, пазећи на потребан рок и писменим позивом позива парничаре и судије дежурне секције, а о томе извештава и комесара Берзе.

У позивима мора бити означен дан и сат рочишта имена парничара и њихових заступника, предмет и вредност спора и докази тужбе са

напоменом да парничари собом понесу и остале доказе, евентуално приведу сведоке ако их имају, иначе ће судити и без дошлих лица.

Уз овај позив доставља се туженој страни и препис тужбе и прилога.

Чл. 105.

Са позивом предаје се у руке туженоме или његовом заступнику и тужба.

Чл. 106.

У месту, предаја позива и тужбе врши се преко Берзанског разносача на подпис примаоца.

Ако се адресат не може да нађе у његовом стану или радњи, тужба са позивом предаће се одраслом укућанину или којем лицу из радње на подпис. Ако ни тога не може бити, приковаће се на стан или радњу пред два сведока који ће то подписом потврдити.

Чл. 107.

Ако тужени живи ван Београда тужба са позивом доставиће му се преко поште на повратни рецелис.

Чл. 108.

Но ако би се тужени ма и привремено бавио у Београду позив и тужба продаће му се по чл. 106. ов. стат.

Чл. 109.

Кад се туженоме незна место бављења одредиће му се заступник и то обзнанити огласом преко званичних новина позивајући га да до од-

ређеног рока суду дође или другог заступника одреди, иначе ће се ствар и без њега расправити са већ постављеним заступником.

Чл. 110.

Тужилац у тужби а тужени одмах по пријему исте дужни су, ако сами нису из Београда одредити једно овдашње лице, коме ће Суд за њих предавати сва акта (чл. 106) иначе ће их Суд приковати на одређено место Берзанске зграде.

Чл. 111.

Предаја судских акта осталим лицима врши се сходно овим изложеним правилима.

Чл. 112.

Парничари предстају Суду лично или му шаљу заступника својег са уредним пуномоћством. Но суд може по потреби наредити да парничари дођу лично као што им може наредити да поставе заступнике или им он сам исте поставити, ако су неспособни да ствар спорну представе, или се непристојно пред судом понашају.

Чл. 113.

У случајевима личне неспособности парничара по § 39, 40 и 41 грађанског Законика Суд ће се ради постављања заступника обратити надлежном старатељском судији.

Исто тако кад парничар умре за време спора а нема заступника.

Чл. 114.

Пред овим Судом примају се за заступнике парничара само: њихови закони заступници, браниоци њихових стечајних маса, ортаци њихови, прокуристе или помоћници у радњи њиховој и чланови Берзе а нико други.

Чл. 115.

На дан рочишта и у одређено време а у присуству позваних (чл. 104) и пре свакога рада извршиће се по чл. 95, 98, 99 овог стат. састав суда па се онда приступа даљем раду.

Чл. 116.

Но ако на рочиште не дође ни једна страна благовремено дежурне судије и небирајући колегијум констатоваће то и спор ће се тада сматрати као свршен

Ако дође само једна парнична страна она има права захтевати да се образује суд и суди се без недошле стране.

Чл. 117.

У белешци се констатује састав суда и онда се даље бележи што суд за потребно нађе, као и све споредне одлуке судске.

Белешку подписују парничари а оверава цео суд.

Чл. 118.

Парничар који не дође на рочиште губи право чинити изузећа против судија, вештака, сведока као и оспоравати надлежност суда. Ако тужилац неоправдано не дође сматрају се као

неистинити они наводи тужбени, које тужени оспори, а као истинити они наводи туженога који се тужбом и њеним прилозима не оспоравају, а на тужбени се предмет односе.

Ако пак тужени на рочиште не дође сматрају се као истините све стварне околности из тужбе, у колико се суд није сам уверио о њиховој неистинитости.

Чл. 119.

Изостанак са рочишта може се правдати само у случају ако недошли није могао ни лично доћи а ни заступника послати.

Правдање се може чинити у року од три дана по пријему пресуде.

О правдању решава сам суд.

Чл. 120.

Одмах по свом саставу, суд најпре расправља питање о својој надлежности стварној, по природи спорног посла.

О изузећу судија суд решава само на захтев парничара или кад тужени на рочиште не дође (чл. 99).

Чл. 121.

Решење о покренутом питању надлежности и изузећа уводи се у белешку и подписује га цео суд.

Противу овог решења има места жалби Управи Берзе. Жалба се мора изјавити одмах по саопштењу решења и уводи се у саму белешку. Решење Управе Берзе извршно је.

Чл. 122.

Суд је дужан увек најпре покушати да парничаре изравна. Ако успе, поравнање се уводи у белешку и парничарима препис издаје ако га траже.

Овако поравнање има снагу извршне пресуде.

Чл. 123.

Одустанком парничара свршава се спор. Тужилац сам може одустати од тужбе пре него се она достави туженоме.

Чл. 124.

Извиђање може бити јавно ако оба парничара траже, или ако на захтев и само једнога суд то одобри.

Чл. 125.

Извиђање је усмено, писмене представке не примају се. Но у великим споровима може суд наредити и писмени поступак, у коме ће случају он сам одређивати и рокове за предају појединих акта.

Чл. 126.

Све одлуке Суд доноси простом већином гласова.

Чл. 127.

Ред при извиђању и суђењу одржава председник, а он руководи и извиђање.

Чл. 128.

Суд непосредно саслушава а по потреби и заклиње сведоке.

Ако сведок не дође на позив парничара, суд ће га добавити преко полицаиска власти. Сведоци из другог округа испитају се преко надлежног суда.

У сваком пак случају суд ће чинити кораке рад испита сведока само ако се положи трошак за сведоке или изјава ових да га не траже у напред.

Чл. 129.

Суд може допуштати или и сам наређивати вештачки извиђај. Број вештака одређује Суд и он им ставља питања.

Парничари бирају вештаке а ови себи председника; ако се ови несложе председника именује Суд.

Ако један парничар неће да бира вештаке то чини за њ Суд.

Парничари могу чинити изузећа по основима из члана 99.

Мишљење вештака није обавезно за Суд.

Чл. 130.

Суд може сам или преко једног судије и деловође чинити и судски увиђај.

Чл. 131.

Ако би се у питањима цена показале околности, по којима би изгледало, да је званично нотирање курсева било погрешно, Суд може захтевати да се учини ревизија и резултат јави.

Чл. 132.

Суд овај извиђа просто, а доказе оцењује слободно и по свом нахођењу одлучује: да ли

је која околност доказана или није држећи се у томе само чл. 118.

Чл. 133.

По свршеном извиђају Суд изриче пресуду и одмах је саопштава парничарима. Ако је не може одмах саопштити дужан је то учинити најдаље за (8) осам дана. Пресуду подписује цео Суд.

Ако није којем парничару усмено саопштена, или ако који захтева, даје му се у препису са подписом председника и деловође.

Чл. 134.

Пресуда мора садржавати кратак реферат о предмету спора, разлоге и пресуђење главне ствари са осталим досудама.

У њој се увек мора одредити и рок до којег се досуда мора испунити.

Чл. 135.

Ако је досуђена заклетва. Суд у пресуди мора одредити њену форму и последице ако се она не положи.

Ако се заклетва неположи одмах по саопштењу пресуде, наредиће се да се то што пре учини. На рочиште за полагање заклетве позивају се обе парничне стране.

Чл. 136.

Ако у случају чл. 135 одељ. 2. не дође на рочиште парничар који заклетву треба да положи сматра се да ово неће да учини.

Парничар са стране може се заклети и код својег надлежног Суда.

Г. — Такса, трошкови и деловодство.

Чл. 137.

Уз тужбу се увек мора положити 5 дин. таксе у такс. маркама.

У корист берзине касе плаћа ће крива страна судске трошкове, који ће се у пресуди сумарно исказати по прорачуну према табlici, коју пропише Управа Берзе, а одобри Министар Народне Привреде.

Чл. 138.

За сва акта овога Суда воде се особене деловедне књиге и постоји засебна архива. Над тим води надзор деловођа судски или Секретар Берзе.

VIII

Извршење одлука Берзанског Суда.

А. — Извршење одлука и извршни органи.

Чл. 139.

Одлуке Берзанског Суда извршне су и против њих нема места жалби.

Чл. 140.

Да би се могло захтевати и само извршење какве одлуке Берзанског Суда, нужно је да де-

ловођа судски на ориђиналу одлуке напише и подпише да је она извршна и поред тога стави печат судски.

Чл. 141.

Молба за извршење са ориђиналном судском извршном одлуком подноси се Управи Берзе, на што ова даје реверс.

Уједно тужитељ кауцира узансом предвиђене трошкове.

Чл. 142.

Управа Берзе ће између Берзанских сензала изабрати и поставити нарочитог судског извршиоца Београдске Берзе.

На овој Берзи може према потреби бити највише три овакова извршиоца.

Избор и постављање њихово важм кад га одобри и Министар Народне Привреде.

Њихова имена и ово потврђење објављује се.

За новац који овакав извршилац наплати и вредности, које у цељи извршења узме, јамчи сама Берза.

Чл. 143.

Овакав судски извршилац надлежан је за извршења свих одлука овога суда, без обзира на место где се извршење има предузети и учинити.

Чл. 144.

Сваку примљену молбу за извршење са дотичном одлуком, Управа Берзе предаје одмах извршиоцу на даљи рад.

Она може по потреби наредити, да извршење једне одлуке заједнички учине и више извршилаца.

Чл. 145.

Кад се извршење има предузимати и чинити ван Берзанске зграде, Управа ће извести надлежну полициску власт о лицу коме је извршење предала. Полициска је власт дужна извршиоцу ставити на расположење својег органа, а и сама му увек бити на руци, нарочито у случајевима где би се ко извршењу противио.

Чл. 146.

Извршилац је дужан брзо и без оклевања радити на извршењу.

Жалбе због одуговлачења подносе се Управи Берзе, којој извршилац одговара као неуредан сензал (чл. 81).

Но поред овога извршилац је одговоран и за штету ономе који је неизвршењем оштећен.

Чл. 147.

Извршилац добија награду за свако извршење по чл. 186.

Б. — Извршење, попис и процена

Чл. 148.

Чим извршилац прими молбу за извршење, дужан је одмах захтевати од осуђеног, да овај сам по пресуди, поступи. Ако овај то не учини, а рок пресудом остављен (чл. 134) прође, извршилац је дужан сам приступити извршењу.

Чл. 149.

Ако је каква покретна ствар поименце досуђена, па се налази у рукама осуђеног, извр-

шилац ће је од овога одузети и предати коме је досуђена, исто тако ће од осуђеног награда и трошкове наплатити и коме треба предати.

Ако је таква ствар прешла у руке другог и овај је неће да изда, извршилац ће то на одлуци судској забележити и ову Управи Берзе вратити.

Но на случај да се од осуђене стране не би могли трошкови наплатити извршилац ће наплатити од тужитеља.

Чл. 150.

Ако осуђени не плати добровољно осуду извршилац ће одмах приступити попису и процени најпре покретности а ако оне не буду довољне онда и непокретности осуђенога, а све само у толико у колико буде потребно за подмирење свих досуда и продајних трошкова.

Чл. 151.

Ради проналаска имаовине осуђенога, извршилац је властан чинити претрес стана и радње његове, отварати му оставе, а у случају против стајања и силу употребити.

Чл. 152.

Ако се осуда не може наплатити извршилац ће о томе извести онога, који је извршење тражио.

Чл. 153.

Ради процене пописане имаовине сам извршилац бира два угледна грађанина.

Чл. 154.

Попис и процена врши се једовремено и у присуству дужника.

Ако се овај крије, или неће да присуствује извршиће се то и без њега, па ће се само назначити у потписном протоколу; ако се пак не зна где, или је умро, а нема заступника нити пунолетног наследника, који би га могли заменити, извршилац ће умолити местну полициску власт, да му ова само за тај случај постави заступника по § 468 грађ. суд. поступка док се продаја не сврши,

Чл. 155.

Лица чије је присуство нужно, имају права разгледати сва акта извршења, па и препис од истих узети.

Чл. 156.

У попис се не могу узимати ствари означена у § 471 грађ. суд. пост.

Чл. 157.

Ако би се при попису са које било стране навело, да на пописаној ствари постоји какво право неког другога, које би спречавало предају исте, извршилац ће извршити попис и процену, па ће сам или надлежне полициске власти одмах саслушати означено лице о горњем наводу. Ако ово лице поднесе неоспорне доказе, извршилац ће доказе његове придужити пописном протоколу а повериоца о томе извести.

Чл. 158.

Ако би у попис узето имање требало нарочитога чувања, или би доносило и доносити могло какав приход па се поверилац и дужник неби о томе споразумели извршилац ће га одмах од дужника одузети и стараоцу, којег ће сам поставити, на чување или руковање предати.

Овај старалац има сва права и дужности стараоца стечајне масе.

Старатељство му престаје чим се имање купцу преда, а рачуне о руковању са приходима предаје извршиоцу, који му и награду одређује.

Чл. 159.

Пописате папире од вредности, адиђаре, готов новац може и сам извршилац код себе узети на чување.

Чл. 160.

О сваком попису и процени саставља се пописни протокол у који улази:

1) место, дан и време пописа са означењем по чијем се захтеву врши попис и над чијим имањем;

2) тачно означење пописаних ствари по њиховој врсти, каквоћи, броју или колични, тежини, величини или простору, границама како то већ буде захтевала природа њихова, уз означење процењене вредности.

3) име стараоца ако су овоме ствари на чување предате, иначе означење код кога су оне остале.

4) имена проценилаца;

5) имена осталих лица чије је присуство нужно.

6) изјаве које се буду при попису чиниле, као оне из члана 154 и 157 и др.

7) напомена да је протокол присутнима прочитан или им на увиђај поднесен, као и разлог за оправдање ако какова формалност није испуњена.

8) подпис присутних. Неписмене мора подписати и нарочити сведок па се и сам подписати.

9) оверење и подпис извршиоца.

Чл. 161.

Попис је свршен чим је састављен и оверен пописни протокол по чл. 160.

Чл. 162.

Имање пописано постаје закона залога повериоца за чији је рачун пописано и од момента свршеног пописа (чл. 161).

По томе је овака залога преча и од забране, интабулације прибелешке и обуставе истога дана ствљене.

Чл. 163.

Дужник и поверилац могу захтевати оверени препис пописног протокола, ако зато плате таксу, коју ће Управа сама прописати.

В. -- Оглас продаја и наплата.

Чл. 164.

Продаја покретности наређује се и објављује одмах после свршеног пописа, ако нема сметња из чл. 157.

Чл. 165.

Ако је у попис узета непокретна ствар, извршилац ће што пре и најкраћим путем прибавити извешће надлежнога Суда о теретима, који би на њој постојали.

Чл. 166.

Кад извршилац добије ово извешће одмах ће одредити дан продаје пописане некретности и ово објавити, ако нема сметње из чл. 157 овог статута.

Чл. 167.

Продаја ствари у вредности до 10.000 дин. објављује се на Берзи, у њеном органу ако га има и у месту пописа и продаје. Продаје веће вредности објављују се још и у „Српским Новинама.“

Објава се ова мора извршити бар једанпут на свим означеним местима, таксу полаже предходно ко продају захтева, па му се она накнађује од осуђеног.

Чл. 168.

У огласу се означава: Дан, место, време и предмет продаје, чијег имања и за чији рачун. За продају покретности означава се само њихова процењена вредност, а по могућству и врста и количина. Непокретности се означавају по врсти, месту где су, простору, границама и процењеној вредности, а означавају се и чији и колики терети на њима постоје.

Чл. 169.

Само на продају непокретности морају се нарочито позвати писмом на повратни рецелис:

они чији терети стоје на њој, смесничари-сасопственици, ако се зна где живе, а поред ових и местни кмет, ако се продаја не врши на Берзи.

Но на сваку продају која би била понова одређена, услед судског поништаја прве продаје мора се на исти начин позвати и првашњи купац ако се зна где је.

Чл. 170.

Од дана првога огласа до дана продаје не рачунећи и та два дана несме проћи више од осам дана за продаје у вредности до 10.000 дин. ни више од десет дана за продаје преко ове суме.

Чл. 171.

Продаја ће се вршити у месту пописа или на Берзи и то за сваки комад за се или све укупно, како буду захтевале све прилике, интереси осуђеног и поверилаца а све према оцени самога извршиоца, или према наређењу Управе (чл. 18 зак. о јавним Берзама).

Чл. 172.

На продаји се не могу надметати само малолетни, презадужени, распикуће, извршилац онај чије се имање продаје а на поновној продаји још ни онај на чију се одговорност она врши (чл. 177).

На продајама што се на Берзи врше, не могу се надметати ни они који ову не могу посећивати, ако се продаја врши у време берзанских састанака.

Чл. 173.

Ко хоће да се за другога надмеће, мора извршиоцу при лицитацији поднети уредно пуномоћство.

Чл. 174.

При продајама непокретности сваки је надметач дужан положити у име кауције 10⁰/₀ од процењене вредности добра, које хоће да лицитира.

Кауција даје се у новцу, сигурним папирима од вредности по курсу, а и у гаранцији каквог солидног новчаног завода.

Од давања кауције ослобођавају се само интабуланти и они повериоци за чији је рачун имање и пописано и то у онолико, у колико би њихове тражбине са интересом покривале суму кауције, коју би иначе ваљало положити.

Чл. 175.

Продаја се свршава кад надметање престане. Тада ће извршилац два пута гласно исказати највећу понуђену цену и ако нико више не понуди исказаће је и трећи пут и понуђачу исте добро уступити.

Чим се цена трећи пут исказе престаће даље надметање и положене кауције враћају се полагачима осталим а само се купчева задржава.

Чл. 176

Излицитирана цена полаже се извршиоцу на признаницу и то за покретне ствари одмах, а за непокретнине (16) шеснајестог дана после дана продаје.

Но купац, у колико би се из цене тако купљене ствари по реду првенства могао намирити, може на толико дати признаницу место готовог новца.

Исто тако и онај купац који ништа нема тражити од господара продане ствари, ако га повериоци, за чији се рачун добро продаје за новог дужника приме, а дотадањег дужника за толико ослободе, не мора готов новац полагати, него ће о томе поднети извршиоцу влашћу оверену изјаву ових поверилаца.

Остало се мора положити у готову новцу и на одређено време.

Чл. 177.

Ако купац непокретности не положи новац на време (чл. 176) извршилац ће на одговорност његову извршити нову продају.

Нова продаја за покретност може се и одмах предузети.

Чл. 178.

Ако на другој продаји непокретности изађе мања цена, онда је тај мањак дужан накнадити онај први купац. Изађе ли пак већа цена, он нема права на вишак.

У сваком случају нарочито учињене трошкове око ове друге продаје мора накнадити онај први купац.

Све ове накнаде наплаћују се само из његове кауције у колико она залаже.

Чл. 179.

Папире од вредности ма какве врсте, као и валуте продаје извршилац и без одређивања продаје и осталих формалности на састанцима Берзанским ма и не биле котиране на Берзи.

Код папира на име, извршилац је властан место дужника учинити потребан пренос.

Чл. 180.

Ако на продаји ван Берзе нема ни два надметача а излицитирана цена буде испод процене вредности извршилац ће на продајном протоколу саслушати дошавше повериоце, хоће ли који од њих добро по процени примити или не и како да се поступи па ће тако и урадити. У случају неспоразума поверилаца решава већина срачуната по количини тражбина. При једнакој подели важи мишљење корисније за осуђенога. При продајама на Берзи добро се уступа по цени која се излицитира.

Чл. 181.

Продавање се обуставља чим се добије сума довољна за исплату свих досуда и продајних трошкова.

Чл. 182.

Извршење неће се предузимати, а од предузетог одустаће се:

- 1) Ако је случај из чл. 157.
- 2) Ако се поднесе каква јавна или и од повериоца издана исправа, којом би се доказивало да је ова измирена после изређене пресуде.
- 4) Ако је сам поверилац дао рок за почетак извршења док овај рок не прође.

Чл. 183.

О свакој продаји сем случаја из чл. 179 и 184 водиће се нарочити продајни протокол који мора садржавати:

1) Име онога чије се имање продаје и за чији рачун.

2) Место дан и време почетка и свршетка продаје.

3) Име кмета ако је присутан.

4) О покретности означавање: шта је коме, колико и пошто продато. Код папира и нумерисаних ствари, означаваће се серија, број, нумера и т. д.

5) О непокретности означавање; врсте, места положаја, величине, границе и граничара, имена надметача, цена коју је који нудио и коме је и пошто продато. Ако је више парчади бележиће се за свако посебице, а само цене могу бити опште, ако је све укупно продато.

6) Подписе купаца и осталих присутних лица, чије је присуство нужно а по могућству и још којег од присутни надметача. Ако је ко неписмен подписаће га особени сведок, па се и сам подписати.

7) Оправдање, ако која формалност није испуњена.

8) Изјаве које би се учинили при продаји (чл. 180 и т. д.).

9) Оверење и подпис извршиоца.

Чл. 184.

Но при продајама покретних ствари кад се на Берзи врше није потребан особени продајни протокол, већ је довољно кад их извршилац уредно заведе у свој дневник.

Чл. 185.

Као неуредна сматра се она продаја: код које нису испуњени прописи члана: 140, 142,

154, 156, 157, 160, 167, 168, 169, 170, 172, 175, 179, 180, 182 и 183 ових статута.

Г. — Измирење повериоца и свршетак извршења.

Чл. 186.

Од продајне цене у сваком случају најпре се наплаћују таксе судске и продајни трошкови. У ове последње долазе:

- 1) Награда извршитељу,
- 2) Накнада присутном органу полициске власти по постојећем закону о томе,
- 3) Награда стараоцу.
- 4) Издатци око пописа, процене, огласа и продаје имања. Ближе одредбе о начину срачунавања и величини ових трошкова прописане Управом Берзе а одобрити Министар Народне Привреде.

Чл. 187.

Од остатка ће извршилац ако нема никаквих препрека нити спорова о праву наплате, намирити кога треба по судској одлуци, па што претече дужнику вратити.

Чл. 188.

Ако је на продатом имању било још каквих терета или се појави ма какав спор о реду наплате, или се узапти и онај остатак по исплати према члану 187 извршилац ће новац са рачунима послати надлежном Суду на распоред.

Но ако је на продатом непокретном добру први интабулант Управа Фондова извршилац ће јој одмах и непосредно послати суму дуга и ин-

тереса до данас наплате а њену квиту извешће и рачуне са осталом сумом, ако би ове биле послате Суду.

Чл. 189.

У сваком случају продаје непокретности извршилац ће ориџинални продајни протокол (чл. 183) послати надлежном суду, да би се купцу тапија издала.

Чл. 190.

Кад се одлука судска подпуно изврши онда ће извршилац њу предати о осуђеноме заједно са квитом о наплати.

Ако је извршење неподпуно извршилац ће на самој одлуци записати у колико је извршена, па је повериоцу на захтев вратити а осуђеноме одговарајућу квиту издати.

Чл. 191.

Сва акта која се односе на извршење заводе се у засебне деловодне књиге о извршењима. Ове стоје код Управе Берзе, а у архиви њеној и одвојено чувају се и дотична акта.

IX

Одржање и престанак Берзе.

Чл. 192.

Берза ова одржава се и своје издатке подмирује:

1) Државном помоћи док ова траје по чл. 21 зак. о јавним Берзама.

- 2) Помоћу општине београдске.
- 3) Приходом од такса за Берзанске карте.
- 4) Приходима од судских и продајних трошкова.
- 5) Приходима од разних новчаних казни изречених у корист касе берзине.
- 6) Приходима од своје имаовине.
- 7) Осталим непередвиђеним приходима.

Чл. 193.

Сем случаја из чл. 13. закона о јавним Берзама, ова Берза може се укинути ако то реши њена скупштина на којој је присуствовало најмање $\frac{2}{3}$ чланова и од ових за престанак гласало $\frac{2}{3}$, па ту одлуку одобри Министар Народне Привреде.

У случају престанка ове Берзе њена чиста имаовина предаће се на чување Управи Фондова односно њеној заменици а издаће се оној Берзи, која се затим буде у Београду основала.

Х

Државни надзор.

Чл. 194.

Надзор државних власти над овом Берзом опредељен је законом о јавним Берзама.

Чл. 195.

Непосредни пак надзор Министра Народне Привреде врши се преко комесара Берзе. У цели остварења овог надзора Упра Берзе је дужна:

1) У згради Берзе бесплатно ставити комесару на расположење пристојну канцеларију с довољним намештајем, канцелариским материјалом и послугом.

2) Благовремено га извештавати о држању својих седница и дневном реду истих.

3) Све одлуке донесене у седницама без комесарова присуства, као и наредбе своје достављати му на прочитање пре него што се обзнане и изврше. Комесаров потпис важи по чл. 62 ов. стат. Но ако се ове доставе не би могле учинити комесару, учиниће се непосредно Министру Народне Привреде и тада потпис о пријему важи по члану 62 ових стат.

4) На исти начин достављати сазиве скупштине Берзе са дневним редом, резултате свих избора чим се изврше као и преписе записника и спискова по чл. 46 ов. ст.

5) У свим приликама бити на руци комесару и указивати му сваку помоћ за успешно вршење његове дужности.

Чл. 196.

По себи се разуме да комесар може присуствовати састанцима и скупштинама Берзе, као што у свако доба може прегледати рад Управе њене књиге акта и документа.

Чл. 197.

За све од комесара обустављене или *ad referendum* узете одлуке мора се Управи доставити решење више надзорне власти у року од 24 сата, иначе се оне сматрају као пуноважне и извршују се.

XI

Прелазно наређење.

Чл. 198.

Досадањи Финансиски одбор функционисање
према избору II редовне скупштине.

7. Јуна 1897. год.

Београд.

*Председник***Д. Сшамежковић.***Секретар***А. М. Накка.**

На основу чл. 2. закона о јавним берзама
одобравам и потврђујем овај статут београдске
Берзе.

Такса за потврду, по чл. 2. тач. 6. закона о
таксама, није наплаћена.

П.Бр. 4363.

6. Јула 1898. год.

Ниш.

*Министар**Народне Привреде***С. М. Лозанић.**

УЗАНСИ

БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ

УЗАНСИ БЕОГР. БЕРЗЕ

ПО ПОСЛЕДЊОЈ ИЗМЕНИ И ДОПУНИ

Чл. 1.

Рад на Берзи траје један и четврт часа.

Чл. 2.

Налози се примају у току првог сата рада. Престанак примања налога огласиће се звонењем.

За остало четврт часа извршује се само дотле пријављени а неизвршени налози. Чим протече и ова четврт часа огласиће се престанак састанка звонењем и тада присутни напуштају одмах локал.

Чл. 3.

После првог звона сензали закључују своје бележнике, т. ј. не примају више налоге.

Чл. 4.

Званичне курсеве утврђују, Комесар, Дежурни Члан, и Секретар Берзе.

Чл. 5.

Утврђење званичних курсева бива на основу сензалских систематичких извода.

Чл. 6.

Делимично извршење налога може се учинити само са накнадом дозвољном налогодавца.

Чл. 7.

Поред систематичких извода сензала комисија за утврђење званичних курсева служи се зато још и различитим саопштењима сензала, која су ови дужни на захтев дати по највећој савесности и убеђењу.

Уз то Секретар Берзе мора за време рада берзанског пазити на кретање овог и нотирати нужне податке, који могу упутити бољем изналажењу званичних курсева.

Чл. 8.

Сензали утичу на нормирање званичних курсева.

Чл. 9.

Списак директно закључених послова предају сензали курсној комисији у исто време кад предају и изводе посредних послова.

Чл. 10.

На случај да су неки послови само непосредно закључени а курсна комисија не налази довољно јака ослонца за публицирање закључене цене, јер су трансакције можда незнатне, и т. д., онда се стављање тих цена у курсни лист може изоставити.

Чл. 11.

Најдаље 1 час по закључку састанка званични курсеви морају бити утврђени, одмах на

табли обзнањени протокол састављен и извод у штампу предат.

Курсни Лист.

Чл. 12.

Курсни лист штампа се на Српском и Француском језику.

Чл. 13.

Он има више одељка и ови се по потреби множе и смањују.

Чл. 14.

У одељку за ефекте стоји; номинал. вредност, уплаћена квота, име, интерес, ако је познат и дивиденда последње године. Даље се налази рубрика за означавање јели је ефекат амортизирајући, рубрика за основни капитал, рубрика за понуду, тражњу и утврђени курс.

Чл. 15.

У одељку за робу стоје рубрике за квалитет, и квантитет, за који се курс разуме.

Чл. 16.

И закључно последњи курс износи се у курсном листу најдуже 15 дана.

Нотирање.

Чл. 17.

Курс се нотира у сребру.

Чл. 18.

Менице за Аустро-Угарску — Беч, Пешту и Трст нотирају се по виђењу и 8 дана.

За друга места: Париз, Лондон, Берлин, Солун, Цариград, Мајланд и Рим — по виђењу.

Чл. 19.

Златан кован новац нотира се по комаду.

Новац несме бити ни бушен, ни повређен, ни вештачки олакшан.

Чл. 20.

Папирни новац нотира се од јединице 100 туђе вредности.

Енглески новац од 1 ф. шт.

Чл. 21.

Стране менице од јединице 100. — стране вредности.

Енглеске менице од 1 ф. шт. Ефекти од 1 комада.

Курсни знаци.

Чл. 22.

Из бележака секретарових, које је за време берзанског рада учинио, одређује се на крају курсног листа тенденција тог дана са чврста, лабава, повољна. У курсни лист може се ставити још и почетни и закључни курс.

Сензали.

Чл. 23.

Управа Берзе одређује, у којим ће артика-
лима сензал чинити посредовање.

Чл. 24.

Врше ли један исти посао два сензала, онда
ономе који је примио куповни налог припада
дужност, да изда закључнице. У овом случају
подписују закључнице оба сензала а посао раз-
води у дневник само сензал са куповним налогом.

Чл. 25.

Сензалима је забрањено примати посредничке
налоге од лица, која нису чланови или посетиоци
Берзе.

Чл. 26.

Кад сензал не казује име свог налогодавца
онда је дужан другој страни на захтев показати
где је, у чему је и колико је покриће, које је
примио од пређутане стране. Ако ова страна
нађе покриће за недовољно онда одустаје одмах
од посла.

Чл. 27.

Сензали морају бити на своја места 10 ми-
нута пре почетка Берзе.

Чл. 28.

О свему оном што може нанети штете за-
интересованим на Берзи, ако би то на јавност
дошло а нарочито о томе које на Берзи закљу-

чио посао и какав, сензали су дужни да у најстрожијој тајности чувају.

Чл. 29.

Прокажу ли они ма шта, или каквим договором изазову штету заинтересованим на Берзи, они су тада одговорни. не само за накнаду материјалне штете, него их Управа Берзе може уз то казнити са 100 — до 2000 динара.

Чл. 30.

Сензал се стара, да се налог изврши, зато он гласно објављује који налог није испуњен, т.ј. којој понуди нема тражње и обратно.

Чл. 31.

Налогe које сензали добијају пре састанка дужни су са свима појединостима забележити најтачније у књизи звана „Бележник“ налога. Ове белешке морају најчистије бити. Белешка ове књиге садржи: Име, презиме и место становања налогодавца, предмет налога и остале услове.

Чл. 32.

На састанку сензал одмах преноси исти налог на лист звани пребавионица и то на онај, који је за тај предмет. У пребиваоницу долазе исто тако продајни налози лево а куповни десно, Белешка ових листова садржи само предмет и цену.

Чл. 33.

Пребиваонице стоје пред сензалом изложене а публици је дозвољено загледати у њи. Њих има

у оноликом броју колико предмета има, а уз то једне су за дневне а друге за терминске послове.

Чл. 34.

Сензали справљају прописане изводе за књиговодство Берзе и предају их секретару Берзе сљедећег дана најдаље до 9 сати пре подне.

Чл. 35.

Изводи ће носити поред осталог подписе сензала. Из дневника сензалског изводи се по реду како су послови тамо разведени.

Чл. 36.

Сензал мора истог дана у свој дневник завести све послове тог дана закључене. У дневник стављају се поред осталог и имена страна, па ма у закључници оне не биле познате; на крају развођења сензал ставља датум и свој подпис.

Чл. 37.

Евент. сторњирање у дневнику мора се тако извршити, да читкост белешке остане неповређена. За свако сторнирање и коректуру у дневнику сензалском потребна је предходна дозвола секретара и комесара Берзе.

Чл. 38.

Сензалски дневник на случај сензалског престанка, било услед смрти, било усљед ког другог разлога, оставља се код Управе Берзе.

Чл. 39.

Секретар Берзе може у дневник сензалски загледати и белешке испитивати.

Закључнице.

Чл. 40.

Сензали справљају закључнице пошто су послови у дневник сензалски заведени. Закључнице носе текући број посла, који је у дневнику на реду.

Чл. 41.

Закључници дневних послова справљају се одмах и морају бити раздане најдаље за четири сата после свршеног састанка.

Чл. 42.

Закључнице дневних послова не подносе се на подпис.

Чл. 43.

Закључнице терминских послова подносе се најдаље идућег дана на подпис и то купчева закључница продавцу а продавчева купцу а за тим најдаље другог дана раздају се.

Чл. 44.

На захтев Берзе стране су дужне дати јој закључнице на сравањење.

Чл. 45.

На захтев свога налогодавца сензал може да не означује његово име али зато поред тога што

прима на себе обавезу из чл. 74, тачке 5 берз. статута дужан је још ако је купац непознат да означи неко познато место у Београду где ће закључак да се изврши, ако није другојачије уговорено.

Чл. 46.

Такову закључницу подписује сензал на месту пређутане стране и задржава за себе другу половину закључнице.

Чл. 47.

Послови између чланова Берзе непосредно обављени морају се доставити једном од сензала из дотичне групе који ће посао у свој дневник увести и закључнице издати.

Чл. 48.

Непоступање по горњем члану казни се од 100—2000 динара а такав посао не важи да је на Берзи закључен, пошто нема закључнице.

Д о м и ц и л.

Чл. 49.

Домицил послова разуме се Београд, ако другојачије није уговорено.

Чл. 50.

Локал радње односно стан купца разуме се за место испуне посла. Продавац ту испоручује вредност и исту наплаћује ако друкчије није уговорено.

Чл. 51.

Код послова са робом, ако се ова на истом месту налази где и купац односно где је место испоруке, продавац је дужан, да о свом трошку пренесе и смести робу у магацин купца — ако друкче није уговорено.

За сваку испоручену робу у вредности од 1000 дин. продавац има права да тражи одмах исплату.

Чл. 52.

Лосо Београд разуме се београдска жељезничка или паробродска станица за место испоруке.

Чл. 53.

Ако роба долази колским довозом онда се магацин купчев разуме за место испоруке.

Чл. 54.

Ако је случај члана 52 ових узанса, онда је продавац дужан, да преда робу на обалу или жељезничку станицу — постављену на кантар.

Предмет котирања.

Чл. 55.

На Берзи ће се котирати ови предмети: храна, шљиве, шишарка, пекмез, маст, сува и сирова сланина, мед, восак, лој, вино, ракија, брашно, пасуљ, кудеља, ораси, угаљ, новац, ефекти, чекови, (повуке) и бонови.

Чл. 56.

Куповина и продаја може се на берзи извршити само тада, ако је обим трга најмање један Берзански Закључак. Преко једног закључка могу бити разломци.

Чл. 57.

Један Берзански Закључак износи:

I. *Продукти:*

За храну, шљиве, шишарке, пекмез, брашно ораје, пасуљ 100 мет. центи.

За вино и ракију 50 хектол.

„ мед и маст 25 мет. цен.

„ восак 5 „ „

„ угаљ 1000 „ „ (10 вагон)

„ сланину и кудељу 50 мет. цен.

II. *Новац, ефекти, чекови (повуке) и бонови.*

Берзански закључак износи за: новац, банкноте, чекове (повуке) и бонове:

100 — Наполеондора

100 — енгл. фун. стерл. (Z)

100 — Тур. лира

200 — # Дуката

2000 — нем. марака (M)

1000 — форин. а. вр. или 2000 круна

2000 — франака,

2000 — лира талијанских.

За ефекте: уплаћених

мање од 50 дин. 25 комада

уплаћених „ 50 до 250 10 „

„ преко 250 5 „

К у р т а ж а.

Чл. 58.

Посредничка куртажа за посредовање у Берзанским пословима износи:

1. На новцу, чековима (повукама) и боновима дин. 0.18 ‰.

2. На ефектима $1/2$ ‰.

Све од закључене вредности посла.

3. За храну по Дин. 0.005 од 100 кил.

„ шљиве	„ „	0.01	„ „ „
„ шишарке	„ „	0.01	„ „ „
„ пекмез	„ „	0.01	„ „ „
„ маст	„ „	0.02	„ „ „
„ мед	„ „	0.05	„ „ „
„ лој	„ „	0.02	„ „ „
„ восак	„ „	0.05	„ „ „
„ брашно	„ „	0.005	„ „ „
„ пасуљ	„ „	0.01	„ „ „
„ кудељу	„ „	0.05	„ „ „
„ угаљ	„ „	0.50	од вагона
„ вино и рак.	„ „	0.20	од хектол.
„ ораје	„ „	0.01	од 100 кил.
„ суву и сирову сланину		0.02	„ „ „

Ову куртажу плаћа како купац тако и продавац свом сензалу.

Чл. 59.

Куртежа се плаћа сензалу при предаји закључнице.

Испоручивост.

Чл. 60.

За испоручиве, (лиферујуће) ефекте разуму се само они који:

- 1, нису амортизирани,
- 2, који су снабдевени са текућим купонима,
- 3, који нису повређени толико да је њихова вредност отуда мања и
- 4, који нису оптерећени каквом клаузулом, која или материјалне незгоде изазива, или отежава промет ефеката.

Чл. 61.

Ефекти се тргују и нотирају са текућим каматним и дивидендним купоном. Дивидендни се купон скида од дана означеног за исплату.

Чл. 62.

Пре предаје сирове сланипе предходно се отреса со.

Чл. 63.

Сланина мора бити чиста и не ужежена.

Чл. 64.

Маст мора бити чиста, добро печена и без икаквих загаја.

Чл. 65.

Пшеница — релативну тежину и уродицу пшенице, ражи, јечма и овса одређује Управа Беогр. Берзе сваке године у времену између 15 Јула до 15 Августа и то објављује прописним путем.

Под уродицом разуме се: код пшенице све оно што није пшеница, као и зрна главичава и гагричава :

Код ражи важи што је и за пшеницу речено, с тим да може имати 5⁰/₀ пшенице која се не рачуна у уродицу;

Код јечма и овса као код пшенице.

Кукуруз — круњен, не сме бити угрејан и не сме имати никакве уродице.

За све врсте хране важи: Да храна на 100 килограма не сме имати више нечистоће од 1 килогр. Нечистоћа је плева, песак, земља и ђубре. Рана не сме бити буђава а ни са задајем, тако исто ни влажна.

Суве шљиве — тргују се на 100 кил. морају бити овогодишње (нове) подпуно здраве, не смеју имати пареница, не смеју бити димљиве ни квашене.

Под узансом разуму се шљиве до 120 комада у $\frac{1}{2}$ килограма.

Шљиве решетане (70, 75, 80, 85, 95, 100, 110, 120, 125, 130) продају се у новим цаковима бруто за нето; цакови морају бити једнаке (егализоване) тежине.

Пеклез овогодишњи (нови) од шљива: тргује се на 100 килогр. нето у новим бурадима од тврдог дрвета. Бурад не смеју бити од буковине и чамовине.

Пеклез мора бити добро укуван, без примеса од кожурица и коштица и без загоретина.

Бурад тежа преко 200 килогр. нису испоручива.

Мед цеђен мора бити чист, без икаквих додатака.

Восак мора бити чист, без икакве мешавине и талога.

Вино чисто природно. Не сме имати неприродан мирис.

Брашно пшенично не сме да буде; горко,

буђаво. не сме имати у себи паспаља и у опште никаквих додатака.

Пасуљ овогодишњи, чист, без ђубрета.

Ораси овогодишњи суви и неубуђани.

Кудеља — бела, здрава и без дрвета.

Чл. 66.

Продавац не губи право испоруке све до коначног рока, ма да је раније робу подносио а купац му исту одбацио.

Неиспуна посла.

Чл. 67.

Неиспуна посла констатује се протестом.

Чл. 68.

Чим истекне рок испуне и пошто је ова затражена, ако је једна страна у не испуни онда друга страна идућег дана до 9 сати пре подне о томе извештава Секретара Берзе писменом коме се и закључница прилаже, нашта му издаје реверс. Пропустили се овај рок онда престаје право тужбе.

Чл. 69.

У писмену се изрично тражи протест. За овим ће чиновник Берзе, кога Секретар одреди или сам најдаље до 10 часова поднети закључницу на испуну, и на случај да се испуна одбије он ће о томе Секретара до 10¹/₂ часова тог дана извести.

Чл. 70.

Секретар ће одмах за овим протест издати, пошто је така прописана положена.

Чл. 71.

Протест садржи поред преписа закључнице још и констатовање да је испуна тражена и да је одбивена.

Чл. 72.

Протест подписује Председник односно дежурни Члан и Секретар Берзе а носи још и подпис онога, који је закључницу на испуну подносио.

Чл. 73.

Ако је друга страна или домицил посла ван Београда, онда се подносење на испуну чини препорученим писмом или препорученим телеграмом како тражиоц протеста то буде хтео — но увек ако се такса напред положи.

Чл. 74.

Страна која се у неиспуни налази, дужна је платити све трошкове другој страни.

Чл. 75.

Ако је купац или продавац у неиспуни, онда друга страна тражи од Секретара Берзе, да се сензалу да, да закључену вредност на Берзи прода одн. купи. О овоме извештава берз. сензал страну која је у неиспуни.

Чл. 76.

Ову продају или куповину мора извршити истог дана кад је рок или најдаље дан доцније.

А на случај да се и тада продаја одн. куповина не може извршити, па ма и делимично, онда ће се продаја одн. куповина предузимати сваког дана док се не изврши.

Чл. 77.

Страна која је у неиспуни дужна је платити разлику између уговорене и добивене суме.

Чл. 78.

Странама стоји у вољи, да ли ће тражити испуну посла и протест изискивати или не.

Чл. 79.

Ако једна страна при терминском послу пре рока извршења дође под стечај а закључак није пренешен (цедиран), онда је друга страна у праву, да се најдаље један дан пре стецишне пријаве за исти рок на берзи покрије и са разликом првобитне суме и ове покрића, заједно са трошковима око покрића у масу пријави.

Ако код пренетог (цедираног) закључка продавац пре рока за извршење под стечај дође, онда је први купац у праву, да по горњем члану против истог поступити.

Жиранти и цеденти остају на спрам њихових последника у обавези за тачно извршење закључка, а сваки од њих има право да од сваког непосредног предходника, који закључак није „без обавезе“ пренео, тражи одговарајуће покриће.

Ако пак први купац, један између или последњи жирант, одн. преносиоц једног пренетог закључка пре рока за извршење дође под стечај,

онда за продавца и солвентног преносиоца — жиранта, одн. за солвентног првог купца остаје закључак у важности.

Сопственик закључка дужан је да се код инзолвенције првог купца или непосредно или преко берз. Секретара продавцу јави.

Налог за покриће писмено се даје секретару берзе пре почетка берзан. састанка.

Разне одредбе.

Чл. 80.

Берзански посао може бити закључен тако, да је време извршења један одређен дан. Ако дан испоруке није одређен, него је само време испоруке одређено, н. пр. од 15. па до краја месеца па ма који дан, онда страна која има право на избор мора противну страну 2 дана пре и то најдаље у почетку Берзиног рада о томе извести.

Одказ се чини преко Секретара Берзе, који је дужан да тај одказ одмах са бројевима закључница на нарочитој табли изнесе и доставу о томе пошаље страни, којој је одказ учињен.

Чл. 81.

Налогодавац може тачно одредити сензалу, каква може бити друга страна.

Чл. 82.

Ако дан испуне једног посла пада на какав празник онда први дан иза празника важи за време испуне.

Чл. 83.

Падали на какав празник дан одказа, онда се дан после празника ово извршује.

Чл. 84.

Ако је међу партајама уговорено да се испуна после изврши само компензирањем курсне разлике, онда у таковим диференциским пословима нема места тужби.

Чл. 85.

И онај посао чија вредност очигледно надмашује материјалну моћ страна сматра се за диференциски посао.

Чл. 86.

Код терминских послова са робом продавац је дужан предати 4 дана пре дана испуне упутницу свом непосредном купцу а овај по потреби преноси ову на свог купца и т. д. тако, да последњи имаоц — индосатар — прима робу.

Чл. 87.

Преноси упутнице морају бити испуњени.

Чл. 88.

Упутница садржи квантум и квалитет вредности а дан пре испуњена презентира се продавцу, т. ј. означаје се место испуне.

Чл. 89.

Ако је послу са ефектима додат домицил продавац је онда дужан, да у интересу чистог

односа комитента и комисионара преда ефекте комисионару са једним списком — bordereau, у коме су тачно исписане нумере и остала обележја папира.

Чл. 90.

Свако акционарско Друштво које се управи Берзе обраћа за берзанско пласирање својих папира, мора предходно предати Управи Берзе своја Правила и све остало, што Управа Берзе буде захтевала.

Чл. 91.

Новчани заводи чије се акције нотирају на Берзи, дужни су да достављају Берзи уредне шестомесечне билансе.

Чл. 92.

Биланс мора бити најтачније склопљен а по свакој примедби берзанске Управе мора се објашњење дати.

Чл. 93.

Котирање папира акционарских друштава дозволиће се ако друштво има најмање 100.000 динара уплаћеног капитала.

Чл. 94.

Такса за котирање акција новчаних завода и папира свију других акционарских друштава, изузимајући државне папире и папире индустријских предузећа — годишње $\frac{1}{4}$ од $\frac{0}{100}$ од уплаћеног капитала.

Т а к с а.

Чл. 95.

У корист берзанске касе наплаћује се 0.10 од $\frac{0}{100}$ од вредности посла.

Ову таксу сензал наплаћује а предаје је недељно благајни берзиној.

Чл. 96.

Судска такса. — За поднашање тужбе поред државне — 5 динара;

За вештаке и сведоке наплаћује се за свакога по 10 динара а за оне са стране још и попутнина и трошак што Суд одређује.

За протесте до 500 дин. 2, преко 500 до 1000 дин. 3, а преко 1000 5 динара;

За тражење вештака 2 дин.

„ „ изузећа Судија 5 „

„ пресуду и хартију 10 „

Од спорне вредности (стварне разлике) $\frac{30}{100}$.

За тражење да се за изгубљено решење изда копија 5 дин.

Ако се издају решења, и какве писмене наредбе по једностраном захтеву 4 динар.

Кад стране које нису парницу повеле саме без позива престану Суду и поравњају се 6 динара.

За тражење да се парница одложи 5 дин.

За свако тражење да се ново рочиште одреди, било што једна страна на рочиште не дође у одређен сат, било што се обе стране тако сагласе, било што се ово мора продужити с тога што једна страна нов доказ поднесе а друга неће да одговара 20 динара.

За правдање изостанка од рочишта 5 дин.

За тражење испита сведока пре парнице 5 динара.

За тражење да Суд нареди продају 2 дин.

Чуварина депозита $1/2$ ‰ од вредности.

Берзанском извршитељу у месту 20 дин. а ако извршење заузима више дана онда за сваки дан по 20 дин.

За извршење на страни плаћа му се попутнина, подвозни трошак и по 30 дин. дневно.

Време испоруке.

Чл. 97.

Дневни послови испоручују се истог дана кад су закључени до 6 час. по подне.

Термински послови испоручују се на дан рока до 6 часова по подне.

Код послова који су закључени на време одређено од једног до другог извесног дана да се лиферују, онај који има право на избор дужан је другу страну извести (учинити одказ) о предаји робе ово важи за ефекте и валуту.

За храну: за јесен разуме се од 1 до конца Септембра; за пролеће о 1 до конца Априла.

Продавац је дужан најмање 50 мет. центи да преда, и има право да за то одмах тражи исплату. Код ефеката продавац може да лиферује најмање један закључак.

Чл. 98.

За оне послове који дођу ради спорне расправе пред берзан. Суд а који нису на берзи

закључени одн. пријављени и по којима нису издате закључнице плаћа се у дупло:

1-во Куртажа

2-го Берз. Такса

3-ће Све остале судске таксе.

Такса под 1-во и 2-го наплаћује се одмах чим се једна страна обрати за протест, када се и ова такса и дупло наплаћује. Друге таксе се наплаћују према развоју самога спора.

Све ове таксе иду у корист Берз. касе.

1. Јула 1898. год.

у Београду.

Секретар

Чед. Јовановић

Председник,

Д. Стаменковић

Чланови:

Јов. Барловац

К. С. Таушановић

Н. Спасић

Јов. Тадић

Подпреседник,

Хаим Д. Азриел

Ал. Н. З. Поповић

Мих. Д. Банковић

Аврам Мошић

На основу члана 2 закона о јавним берзама одобравам и потврђујем овај узанс Беогр. Берзе.

Такса за потврду по чл. 2. тач. 6 закона о таксама није наплаћена.

ШБр. 4363

6. јула 1898. год.

Ниш,

Министар

Народне Привреде

С. М. Лозанић.

